

Basın Açıklaması

28 Nisan 2022 11:00 | İHH Genel Merkez, Fatih

Geride G6nderme Tartışmaları G6lgesinde M6ltecilik!

Son g6nlerde 6lkemizde yaşıyan sığınmacıların kimileri tarafından oy kaygısıyla siyasi bir malzeme olarak g6r6ld6ğ6ne şahit olmaktadır. Oysa m6lteci ve sığınmacı meselesi siyasi değıil insani bir meseledir. Bug6n T6rkiye'de uyum ve entegrasyon s6reci konuşulması gerekirken, ne yazık ki sığınmacıların “geride g6nderilmesi” konuşulmaktadır.

6lkemize sığınmış farklı milletlerden insanların rencide edilerek siyasi tartışmalarda araçsallaştırılması tarihi birikimimizle ve medeniyet mirasımızla bağdaşmamaktadır. T6rkiye farklı 6lkelerden k6lt6rlerin bir arada yaşadığı bir, merkez 6lkedir.

Sığınmacı ya da m6lteci olmak bir tercih değıildir, bir g6n herkesin bu duruma d6şebileceğı unutulmamalıdır. 2011 yılında t6m Arap coğrafiyasında ve 6zellikle sınır komşumuz Suriye’de meydana gelen olaylar nedeniyle T6rkiye’ye sığınmak zorunda kalan ve sayıları 4 milyonu ge6en sığınmacılarla 10 yılı aşkın bir s6redir yan yana yaşıyoruz. G6nde 130 bin sığınmacının 6lkemize geldiğı, insanların 6adırlarda barınmak zorunda kaldığı, çocukların okula gidemediğı zorlu g6nleri geride bıraktık. Artık d6ş6k 6cretle de olsa 6alıyan, evine ekmeğini g6t6ren, kirasını 6deyen, çocukları bizim okullarımızda eğıitim g6r6p anadili gibi T6rk6e konuşan kardeşlerimizle birlikte yaşıyoruz.

Bug6n 6lkemizde, T6rk sanayisinin, 6retim i6in vazge6ilmez g6rd6ğ6 iş g6c6nde belirli bir payı olan, k66k esnafı canlandıran, tarım sekt6r6nde 6alıyan, k6lt6r ve sanat mozaiğimizi renklendiren bir6ok etnik k6kenden insanla 6lkemizde bir arada yaşamaktayız. Halihazırda T6rkiye’de vergisini veren 16.000’in 6zerinde Suriye uyruklu Őirket var. Ayrıca 1 milyon Suriyeli t6m zorlu koşullara rağımen T6rkiye’deki iş g6c6ne katkı sağılıyor. 6yle ki araştırmalara g6re Suriyeli uyruklu iŐ6ilerin %92’si g6nde 8 saatten fazla 6alıyor. %75’i ise asgari 6cretten daha az maaş alıyor.

Her insan, sadece insan olması sebebiyle onurlu bir yaşamı ve sayğı g6rmeyi hak eder. Kaldı ki, her ne sebeple olursa olsun T6rkiye’ye iltica etmek zorunda kalan her bir insanın g6zel 6lkemiz i6in bir k6lfet değıil rahmet vesilesi olduğına inanıyoruz.

Ramazan Bayramı’na yaklaştığımız bu m6barek g6nlerde Suriyelilerin bayram ziyaretleri 6zelinde başılayan ve 6eşitli nedenlerle 6lkemize sığınmış olan insanların geri g6nderilmesi ile ilgili devam eden bir tartışma ortamı i6erisindeyiz. M6nferit bazı olaylar nedeniyle b6t6n sığınmacı ve m6lteciler hakkında olumsuz bir algının oluşturulması T6rkiye’ye vakit kaybettirmektedir. Maalesef sığınmacı ve m6ltecilere ilişkin algılar bilin6li olarak 6arpıtılmaktadır.

Altını çizdiğimiz üzere Türkiye, kendisine sığınanlara samimiyetle kapılarını ve yüreğini açtığı gibi sınır ötesinde de hem kendi sınır güvenliğini koruyabilmek hem de oradaki insanların güvenliğini tesis edebilmek için güvenli bölgeler inşa ediyor. İnsani koşulların çok daha zor olduğu bu bölgelerde Türkiye Cumhuriyeti devleti ve sivil toplum kuruluşlarının yardım çalışmalarıyla bölgedeki insani krizin etkilerinin en aza indirilmesi için mücadele edilmekte!

Bu çalışmalardan belki de en önemlisi yıllardır sığınmacıların ve mültecilerin sırtlarını dayayabilecekleri bir duvar sahibi olabilmesi için gerçekleştirilen "briket ev" projesidir. Bu kapsamda 100 bin briket ev inşası projesine başlanmış ve evlerin yarısından fazlası da tamamlanmıştır. Ancak briket evler bölgenin şartlarını bilmeyen kişiler tarafından, Türkiye'deki Suriyelilerin "dönüş bileti" olarak gösterilse de, başta Suriye rejimi ve Rusya olmak üzere, terör örgütleri PKK/PYD ve DAESH'in da aralıksız saldırıları karşısında, Suriye'de başta can güvenliği olmak üzere altyapı, eğitim, sağlık, barınma ve temel gıdaya erişim gibi insani şartlar ne yazık ki henüz olgunlaşmış değildir!

Örneğin iç savaş öncesi İdlib'in nüfusu 350 bin civarındayken, bugün İdlib'te birçoğu çadır kentlerde yaşayan 4.5 milyondan fazla kişi hayata tutunmaya çalışıyor. Sadece Atme çadır kampında 1.5 milyon insan halihazırda çadırlarda yaşıyor. Bu gerçeklikler göz önüne alındığında, yapılan briket evler mevcut popülasyonun bu bölgede tutunması için önemli bir adım olarak görülmekle birlikte, eğer geri dönüşü konuşacaksak sahadaki durum hep birlikte daha çok iş yapmamız gerektiğini işaret ediyor.

Türkiye'de ve Avrupa'da gerçekleştirilen birçok saha mülakatı Suriyelilerin ülkelerine geri dönmek istediğini fakat mevcut güvenlik riski nedeniyle bunun mümkün olmadığını vurguluyor! Anketlere göre Suriyelilerin %86'sı geri dönüş için demokratik seçimle gelen bir başkan olmasını söylerken %81'i Suriye'nin yeniden inşasına katkıda bulunabilmesi gerektiğini ifade ediyor. Suriyelilerin %68'i geri dönebilmek için savaşın sona ermesi, %52'si ise Esad iktidarının gitmesi gerektiğini söylüyor. Nitekim Uluslararası Af Örgütü'nün raporuna göre "İnsanların kaçırılma ve işkenceye maruz kalma riskinin bulunduğu Suriye'ye geri gönderilmesi devletler hukukuna aykırıdır." Ülkemizde geri gönderilmeyle ilgili bazı konuşulanlar, tarih ve medeniyetimizle bağdaşmamakta, insan haklarına aykırı bu söylemler ülkemizi uluslararası hukuk nezdinde olumsuz neticeler doğurabilecek tartışmalara maruz bırakmaktadır.

Maalesef "Yabancılar" tüm dünyada azınlık partiler ve kişiler tarafından seçim öncesi siyasi stratejinin merkezi haline getirilerek popülist bir dille "oy toplama aracı" olarak görülüyor. Türkiye'de ise siyaset gayriinsani söylemlerle ve dayanaksız şüphelere ve tedirginliğe neden oluyor. Tüm bu yanlış haberlerin bilinçli bir dezenformasyonun ürünü olduğunu düşünmekteyiz. Nitekim, başta Avrupa olmak üzere dünyanın çeşitli yerlerine yerleşmiş olan Türk vatandaşlarının zaman zaman maruz kaldıkları ırkçı muamelelerin benzerlerinin Türkiye'deki sığınmacılara ve mültecilere karşı yapılmasını asla doğru bulmuyoruz.

Suriyelilerin geri dönüşü ile ilgili insan onuruna yakışır her söylemi ve insan onuruna yakışır şekilde uygulanacak her geri dönüş projesini destekliyoruz. Ancak geri dönüş sürecinin bir tehciye dönüştürülmemesi gerekliliğini de vurguluyoruz. Suriyelilerin ülkelerine insan

onuruna yakışır bir şekilde geri dönüşünün mümkün olabilmesi için başta Birleşmiş Milletler, Türkiye ve Suriye olmak üzere devletlerin, uluslararası toplumun ve sivil toplum kuruluşlarının üzerine büyük sorumluluk düşmektedir. Bunun için, Rejimin insan haklarının yaşatıldığı bir sisteme evrilmesi, güvenlik sorunlarının çözülmesi, güvenli bölge olarak ilan edilen yerlerin statüsünün netleştirilmesi gerekmektedir. Başta can güvenliği olmak üzere, iş imkanları, eğitim, sağlık, adalet, altyapı gibi konular belli bir insani standarda kavuşturulmalı, onurlu bir geri dönüşü sağlayan unsurlar birlikte güçlendirilmelidir. Aksi taktir de dile getirilen her türlü “geri dönüş” söylemi hamasi kalacak ve yalnızca yaşanan mağduriyetleri arttıracaktır.

Bu arada dört gün sonra kutlanacak olan Ramazan bayramı sebebiyle Suriye’ye geçişlerin yasaklanması kesinlikle doğru bir karar değildir. Zira, bayramda Suriye’ye giden insanlar yalnızca güvenli bölge olarak tabir edilen yerlerde ve İdlip’te yaşayan akrabalarını ve bu bölgelerde bulunan hayatını kaybetmiş yakınlarının kabirlerini ziyaret edebilmektedirler. Ayrıca bu ziyaretleri bölgede yaşayan tanıdıklarına yardım ulaştırabilmek için bir fırsat olarak görmektedirler.

Bu bağlamda, “bayramda gidebiliyorlarsa sürekli de orada kalabilirler” düşüncesi ile ülkemizdeki milyonlarca Suriyeli sığınmacının “güvenli bölgede yaşayabileceğini düşünmenin de gerçekçi bir bakış açısı olmadığını vurguluyoruz. Zira, bölgenin yapısı mevcut nüfusu bile kaldıramazken, milyonlarca insanın daha bölgeye alınmasının daha büyük bir kaosa neden olacağı oldukça açıktır.

Suriyeli sığınmacıların ülkelerine geri dönebilmelerinin sağlanmasında uluslararası topluma büyük sorumluluklar düşmektedir. Unutulmamalıdır ki bugün Suriye dışında yaşayan milyonlarca Suriyeli sığınmacının ülkelerine dönememelerinin bir numaralı sorumlusu Şam rejimidir. Şam rejimi kendi halkına karşı acımasızca eylemlerini sürdürürken maalesef devletler ve Uluslararası toplum yeterli tepki göstermemiş, kararlılıkla rejimin karşısında durmamıştır. Bugünde milyonlarca insan topraklarında koparılmışken Şam rejimi karşısında dünya halen sessiz kalmaktadır. Bu noktada uluslararası toplum ve büyük devletler üzerlerine düşen sorumluluğu yerine getirmemekle, milyonlarca insanın ülkelerinden ve evlerinden ayrı kalmalarında pay sahibi olmaktadır.

Türkiye sınırının hemen diğer tarafına geçmek geri dönüş değildir! Bugün sığınmacı konumundaki Suriyelilerin birçoğu Şam, Lazkiye, Halep gibi Esad rejiminin kontrolündeki bölgelerden kaçmak zorunda kalmışlardır. Bu kişiler ancak kendi bölgelerine döndükleri takdirde gerçek bir geri dönüşten söz edilebilir. Şam Rejimi ülkenin normalleşmesi adına adımlar atmalı, Birleşmiş Milletler ve diğer ülkeler bu adımları kontrol edip garantör olmalıdır. Günümüzde Ukrayna krizinde gösterilen tutum Suriye içinde gösterilmeli, Ukrayna’ya yönelik işgal girişimi sebebiyle Rusya’ya uygulanan yaptırımlara benzer ciddi, caydırıcı ve kapsayıcı yaptırımlar uygulanarak çözüme yönelik çalışılmalıdır.

Uluslararası arenada yaptırım gücü bulunan devletler ve Birleşmiş Milletler başta olmak üzere tüm ulusal ve uluslararası kuruluşlar bu konuda tüm ulusal ve uluslararası hukuki yolları, diplomatik kanalları ve ekonomik yaptırım metotlarını kullanarak Suriyelilerin insan onuruna yakışır şekilde ülkelerine ve şehirlerine can ve mal güvenliklerinden endişe duymadan dönüşlerini sağlamalıdır.

Bizler de bugün buradan tüm uluslararası topluma açık bir çağrıda bulunarak, gerçek ve insan onuruna yakışır bir geri dönüş için tüm paydaşları yoğun bir çalışmayla katkı vermeye davet ediyoruz.

28.04.2022

Sivil Toplum Kuruluşları

İHH İnsani Yardım Vakfı

Uluslararası Mülteci Hakları Derneği

Mülteci Dernekler Federasyonu

Özgür Düşünce ve Eitim Hakları Derneği

İnsan hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği

İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi

